

*Les mentides d'una
gàbia de vidre*

Jaume Salvà i Lara

*"En arribar la primavera
no sé què sent dins lo meu cor
en contemplar-vos des de l'era,
oh dolços ametllers en flor!"*

Aina Cohen
(Llorenç Villalonga)

El cinema també és espectacle, sobretot quan es tracta de pel·lícules d'entreteniment. Aquest és un art poc íntim, que té raó de ser en la mesura que és doblement col·lectiu, en la seva realització i en la seva fruïció. No es poden concebre films en els quals no apareguin persones perquè tota paciència té un límit, i és molt difícil d'imaginar una pel·lícula en la qual una sola persona ho faci tot pel que fa a l'aspecte tècnic... però anem a suposar que qualcú fa una cinta d'argument sense personatges humans de carn i os i sense ningú més que el seu cap i les dues mans. Ja la tenim feta... ¿i què? Si no s'exhibeix, maldament sigui a la família o al cercle d'amistats, es presenta un fenomen com a mínim estrany a la mateixa naturalesa de la cosa fílmica. Tanmateix, tot artista és, en certa mesura, un exhibicionista, una persona sensible que vol públic que, si pot ser, lloï la seva tasca i satisfaci la seva vanitat. Això no ha de voler

Què és un cinema autòcton? (i II)

dir que l'artista faci la seva obra exclusivament per agradar, perquè llavors pot fallar la sinceritat, qualitat per a mi indispensable en qualsevol acte humà d'una certa transcendència.

Així i tot convé saber que el públic no crea els gusts, sinó que aquests són creats subversivament per ens incògnits d'acord amb uns interessos materials. La fal·làcia que s'ha de donar al públic allò que vol s'ha de desterrar de les ments concretes perquè amb aquesta l'enterram. Sabem que una vella tècnica de venda és crear la necessitat de consumir un producte superflu per poder-lo vendre en grans quantitats; per tant, primer es reconduïx la bèstia de milions de caps cap a un nou interès i s'explota aquesta docilitat fins que, abans que disminueixi perillosament el seu interès, es torna reconduïr cap a un altre interès... i així un pic i un altre. Per sort o per desgràcia, la gran massa de gent no té la capacitat d'imaginar que necessita coses com un tamagotxi, una col·lecció de ganivets xinesos, un electrocutador de cartutxeres, un líquid negre i dolç ple de bombolles o un cotxe per poder viatjar a la Lluna.

El cinema autòcton, que definirem com aquell que parteix d'una realitat palpable i la utilitza en el procés creatiu, té precisament aquest obstacle: està al marge dels suposats gustos de la gran massa de gent. Quan el públic "demana" explosions i diàlegs escassos i redundants, amb personatges i situacions d'estètica suposadament ianqui: la

gorra de beisbol a l'enrevés, apuntar amb la pistola torta, la gent bé (bona feina, bona casa i bona femella), l'exèrcit, el mal humor i la dolència... quan el públic vol veure això després d'haver pagat set-centes pessetes, ¿on ficam el cine autòcton, una pel·lícula que, per exemple, conti una història d'amor entre un porquer de la marina de Lluçmajor i una dona d'aigua, en lloc d'una història d'amor entre un vaquer americà i una assassina en sèrie? Jo us contest: no ho ficam enlloc perquè no ni tan sols es planteja. I llavors resulta que els creadors es converteixen també en víctimes del suposat interès.

Imaginem que algú aconsegueix arregar els cent milions de pessetes que costaria fer un projecte personal en 35mm., que passa íntegrament a Mallorca, però que es filma en castellà per la cosa d'arribar al públic, fa la pel·lícula, es passeja per alguns festivals on la valoren positivament i li atorguen alguns premis, però, per qüestions burocràtiques i polítiques, aquest film no s'arriba a estrenar mai... ningú mai no el veu. I també imaginem algú que es treballa un nom en aquest país on triomfen els mediocres a base de sortir a fer pallassades a la tele, cau bé, aconsegueix el nom i també un productor amb bones relacions amb el ministeri i la xarxa de distribució; fa una pel·lícula tan tòpica i previsible que és un insult a la intel·ligència i de la qual només se salva l'actuació d'un actor que s'havia retirat d'aquest món quan els gustos del públic s'havien girat; aquesta pel·lícula, evidentment, no guanya cap premi, ni crec que es presentàs enlloc però es converteix, amb diferència, en el film espanyol més taquiller de la història del cine. Té lògica, però escarrufa pensar que efectivament els tirs van per aquí. □

